

BANI ȘI BĂNCILE

ȘTIAI CĂ

Cu 1200 de ani î.Hr., în China, pentru schimburile comerciale erau folosite cochilii de scoici. Alte popoare foloseau mărgelile, pietre șlefuite, piei și colți de animale, sare, condimente, ceai, cafea și cacao, vite, bețe din lemn cioplit. Acestea au fost primii „bani” ai oamenilor, dar erau greu de transportat și de numărat.

ȘTIAI CĂ

Trocul își are originea încă din epoca de piatră, atunci când oamenii au început să are ogoarele și să crească animale. În momentul în care aceștia și-au dat seama că produceau mai mult decât puteau consuma, a luat naștere trocul.

În unele regiuni existau monede de-a dreptul ciudate. O legendă grecească spune că unul din cei șapte înțelepți ai Greciei antice, Solon, a bătut o monedă de dimensiunile roții unui car, cu scopul de a dezvăța grecii să adune bani în exces.

SPECIAL

Un caz foarte interesant este sistemul bani-marfă a fost folosit în arhipelagul Carolinilor, în insulele Filipine. Aici, erau folosite imense monede din piatră, găurite la mijloc pentru a putea fi transportate ușor și pentru a fi folosite ca prăjini.

BANI

mai speciali și rari

Astăzi, câteva monede și bancnote din lume au ajuns să valoreze averi impresionante:

- Dolarul de argint cu părul curgător din 1794 se crede că a fost primul dolar emis de monetăria SUA. Au fost produse doar 1.800 de exemplare, iar astăzi mai există între 120 și 130.
- Dubloonul Brasher din 1787 realizat de Ephraim Brasher, un bijutier din New York, la sfârșitul secolului al XVIII-lea.
- Centul Fugio din 1787 (centul Franklin) este considerat prima monedă circulantă în SUA.
- Dinarul de aur de 723 Omeiazi este una dintre cele mai vechi și apreciate monede islamice pe care este menționat un loc din Arabia Saudită.
- Florinul Eduard al III-lea din 1343 din care mai există doar 3.
- Bancnota de 100.000 de dolari emisă în 1934, neutilizată niciodată în comerț.
- Bancnota de 10.000 de dolari emisă în 1918 și care poate fi utilizată în anumite condiții.

Numismatica este cea care se ocupă cu monedele și bancnotele rare și colecțiile acestora.

Fii atent la cripto- monede și criptoactive

Ce ar trebui să știi

Mai multe tipuri de bani au apărut în decursul istoriei pentru a îndeplini în special funcția de mijloc de schimb și cea de depozit de valoare. Bani fiat (de tip anorganic) au propria lor valoare, o încredere populară și sprijinul statului emitent, reprezentând valoarea stabilită de stat ca un pact social.

Banii „marfă” sunt cei care au aceeași valoare și sunt destinați comerțului – (aurul și argintul).

Când o bancă utilizează bani în efectuarea de tranzacții (împrumuturi, depozite, garanții), acești bani au o formă electronică (digitală, scriptică), incluzând și promisiuni de plată viitoare.

Banii legali sunt emiși în mod oficial de o țară.

În prezent, sunt folosite ca mijloace de schimb și plată mai multe tipuri de bani digitali, dar a căror utilizare nu este general recunoscută și nici oficial acceptată de țări.

Criptomonedele, monede digitale fără reprezentare fizică, sunt circulate cu ajutorul unei unități descentralizate, nu sunt emise de o bancă centrală și nu sunt reglementate, evidența tranzacțiilor fiind ținută de o rețea descentralizată de calculatoare.

Criptoactivele sunt instrumente financiare determinate de valori „cripto”. Valoarea unei unități de criptomonedă sau criptactiv este determinată de cerere și ofertă, drept urmare este foarte volatilă (însemnând și că riscul este mai mare).

Criptomonedele nu sunt bazate pe valori efective, reale, iar piața lor este considerată o piață speculativă. Drept urmare, riscul asumat în tranzacții cu astfel de instrumente financiare trebuie să fie asumat individual. Ne fiind piețe reglementate, aceste piețe nu asigură protecția consumatorilor și pot cauza instabilitate financiară, permite manipulări ale pieței și criminalitate financiară (tranzacțiile anonime permit spălarea banilor, finanțarea terorismului ș.a.).

MATEMATICĂ

Cursul de schimb valutar (rata de schimb valutar) este definit ca fiind numărul de unități monetare străine primite pentru o unitate monetară națională, într-un anumit moment.

$$\text{Rata de schimb valutar unitate } A = \frac{\text{număr de unități monetare } B}{1 \text{ unitate monetară } A}$$

Riscul valutar reprezintă o potențială pierdere cauzată de o posibilă evoluție nefavorabilă a cursului de schimb (depreciere a monedei naționale în raport cu acea valută). De exemplu, pentru un comerciant din România care importă (aduce în țară) o marfă din Franța, comerciantul român va plăti în euro marfa cumpărată. Dar el o vinde pe piața din România, deci va încasa lei. Comerciantul francez dorește euro, deoarece el are costuri cu producția în euro. Deprecierea cursului de schimb leu-euro înseamnă că leul are o valoare mai mică în raport cu euro, deci este nevoie de mai mulți lei pentru a cumpăra 1 euro. Astfel, comerciantul roman are nevoie de mai mulți lei pentru a cumpăra marfa sa (care are preț fix în euro, dar convertirea în lei face să crească prețul exprimat în lei).

GEOGRAFIE

Fiecare țară are propria sa unitate monetară. 183 de monede naționale sunt în prezent în circulație în întreaga lume, emise de țări independente, parțial recunoscute, nerecunoscute și de teritoriilor dependente. Fiecare monedă (valută) are un simbol, de exemplu:

- Africa de Sud – 1 rand (R) = 100 cenți
- Brazilia – 1 real (R\$) = 100 centavo
- China – 1 yuan (¥) = 100 fen
- Danemarca – 1 krone (kr) = 100 øre
- Egipt – 1 liră 100=)١.٢(piaștri
- Emiratele Arabe Unite – 1 dirham EAU 100=)١.٢(fils
- India – 1 rupie (₹) = 100 paisa
- Israel – 1 shekel (₪) = 100 agora
- Japonia – 1 yen (¥) = 100 sen
- Marea Britanie – 1 liră sterlină (£) = 100 penny
- Rusia – 1 rubla (₽) = 100 copeici
- SUA – 1 dolar (\$) = 100 cenți
- Uniunea Europeană – 1 euro (€) = 100 eurocenți.

ISTORIE

Primele monede din metale prețioase au apărut în cetatea Lidia, o colonie din Asia Mică. Monedele erau bătute din electrum, un aliaj de aur și argint adunat din râurile actualei Anatolii. Acestea aveau aceeași valoare ca și metalul prețios din care erau produse, iar pentru garanția greutateii erau marcate cu un sigiliu al regelui. Tot aici a apărut și primul bancher, Pithius și tot aici au fost bătute de regele grec Cressus primele monede de aur.

În perioada anului 600 î.Hr., în China din timpul dinastiei Tang, apăreau pentru prima dată banii de hârtie. Pe bancnotele chinezești scria „Toți falsificatorii vor fi executați”. Abia după aproximativ 500 de ani au început să fie folosiți și în Europa.

Primii bani tipăriți de stat au fost emiși de guvernele coloniale din partea de nord a Americii. Bani tipăriți au apărut din cauza faptului că transportul de mărfuri dintre Europa și coloniile americane dura mult, iar coloniștii care doreau să își extindă activitatea, rămâneau cel mai adesea fără „lichidități”. Astfel că au apărut primele IOU-uri, folosite pe post de valută. Acestea au apărut pentru prima dată în Canada. IOU este prescurtarea de la „I owe you” și înseamnă „Îți rămân dator”.

